

Rèplica a F. Xavier Vila, sobre el manifest del Grup Koiné

JORDI SOLÉ CAMARDONS

Escribo aquest article com a signant del Manifest del Grup Koiné, com a rèplica a l'escrit de F. Xavier Vila ("Sobre el manifest del grup Koiné", Ara, 1/4/16), sociolingüista que em mereix molt de respecte, però del qual discrepo en aquesta ocasió. D'entrada, trobem, si més no, agosarat dir que el que explica l'opció de les 280 primeres persones signants del manifest de reconeguda solvència en diversos camps relacionats amb la llengua i la cultura pugui ser reduït a pura "desorientació". Voleu dir que no reflectia més desorientació l'espèc silenci cívic anterior al manifest davant tanta desorientació que s'anava reflectint en les declaracions de polítics professionals? Ens preferiu callats que en el discurs potser insuficient però valent i decidit?

Afirma Vila: "Després de dècades de lluita, són nombroses les veus que expliquen una sensació d'estancament o reculada. Certament, amb tots els matisos que es vulguin, les darreres enquestes no són positives". Gens positives, val a dir: els qui afirmen que el català és la seva llengua primera amb prou feines treuen el cap més enllà del 30% dels habitants de Catalunya. Cada cop estem més a prop del percentatge que sociolingüistes insignes van considerar com el nivell mínim a partir del qual un procés de substitució lingüística ja és irreversible. La situació de la llengua a l'ensenyament secundari, per exemple, és la prova que ni amb un marc normatiu millor que el del *bilingüisme* és possible assolir objectius de normalitat lingüística. No volem ni pensar com acabaríem en un marc de bilingüisme escolar.

Vila acusa: "Un manifest de traç gruixut que fa una anàlisi simplista, maniquea i conspirativa de la realitat en què el problema lingüístic a Catalunya queda reduït a una qüestió ideològica en el

sentit de falsa consciència". Potser sí que aquest i tots els manifestos són una mica de traç gruixut, per això són manifestos i no pas estudis erudits o programes de govern o de planificació lingüística. En els manifestos sempre es tendeix a manifestar el gruix d'una realitat que es concep asfixiant. Un manifest és un crit on s'exposa allò que per als signants és clarament evident, on els signants expliquen públicament llurs propòsits. Potser, si no es fa un traç gruixut, no s'acabaran de veure mai els límits entre allò que ens aboca a l'extinció lenta, la realitat enganyosa d'una falsa normalitat que ara vol ser reproduïda sense debat en un hipotètic futur. Dir que l'anàlisi és "simplista" és una valoració subjectiva incontestable a l'espera d'anàlisis complexes per part dels savis. Dir que l'anàlisi és "maniquea" és començar a considerar els signants beneïts; dir que és "conspirativa" ja posa tots els signants com a enemics declarats.

Coincidim en el fet que bona part de la població viu enganyada en tema de llengües i en molts altres temes. Això explica, per exemple, que havent arribat al 2015 encara només un 48% de la població del Principat es decantà per opcions favorables a la Independència, és a dir, que una majoria de la població encara no opti clarament per un futur en llibertat, justícia i dignitat. Tot amb tot, tam-

bé implica que bona part de la població ha fet en l'àmbit polític un enorme salt en pocs anys cap a una conscienciació política gairebé impensable anys enrere. El nostre sociolingüista hauria de saber que l'evolució en consciència sociolingüística sempre és més lenta que l'evolució política, però que no s'ajudarà gens si els que ho tenim més clar restem en el silenci. I que si en l'àmbit polític ha estat possible un avenç tan gran, també es pot progressar en l'àmbit sociolingüístic tot i ser més complex i lent.

Escriu Vila: "Enfront d'aquest miratge, el manifest pretén aportar la veritat una i simple: el català es mor perquè el bilingüisme el mata. Qualsevol concessió al bilingüisme és letal per necessitat -ho diu "la ciència" - i l'únic camí cap a la salvació passa per l'oficialitat única al nou Estat. Només cal que la societat assumeixi aquesta bandera i tema resolt". De quin "miratge" parla F. Xavier Vila? Ja fa molts anys, d'ençà d'Aracil tenim clar que l'únic miratge sociolingüístic és el miratge o el mite del bilingüisme. Sí, qualsevol concessió al bilingüisme social és letal per a la nostra societat, què seria de TV3 si fos una televisió bilingüe? Què seria de l'escola si fos per definició una escola bilingüe? Res més que una reserva índia per a la comunitat lingüística catalana. Sí, l'únic camí passa per la restitució del català com a llengua nacional. En tot cas ja es decidirà quan calgui si cal parlar o no d'oficialitat. Vila parla d'"oficialitat", concepte que, per cert, no apareix al manifest. Sí, si la societat assumeix el català com a llengua nacional, el conflicte lingüístic es resoldrà a favor de la nació lingüística catalana abans d'acabar el segle XXI. No era aquest el noble propòsit que hi havia des del principi re- el concepte un pèl ambigu de "normalització lingüística"?

Entre tots hem d'anar escatint la manera de transformar la situació però no

es pot solucionar tot en un manifest que expressa més un malestar i un crit de “ja n’hi ha prou” que no pas tot un programa de transformació sociolingüística. Ara bé, parlar d’empatia –com fa Vila– amb el sector de la població que vota opcions com Ciutadans, que tenen com a objectiu l’esmicolament o la dissolució de la comunitat lingüística catalana, ens sembla restar empresonats en el vell discurs del regionalisme que tant en l’àmbit polític com en el sociolingüístic volia fer-nos simpàtics per aturar l’agressió de l’Estat. Els esclaus (nosaltres) havíem de seduir els nostres botxins perquè enterressin la forca. A canvi de què? De la renúncia a la nostra llibertat? De la renúncia a la nostra dignitat? De la renúncia als nostres drets nacionals? Acceptar el “ríndete o te mato”? L’única empatia que podem practicar amb la gent que encara no ha volgut entendre que el català és la nostra llengua nacional, que és la llengua pròpia d’aquest racó de món, és la de mirar-los a la cara sense por, sense falses tàctiques i dir-los: sí, nosaltres volem la Independència, però la volem en

un país on puguem viure en català, sense demanar permís ni a colons ni a ocupants. Fent del català la llengua comuna entre totes les llengües que acollirem a mans besades com hem fet sempre. Totes les llengües, no sols una per molt gran que sigui. Jo tampoc comparteixo l’eslògan “el bilingüisme mata”, perquè és simplista i usa un mot sense adjectivar-lo que confon i no explica, però sí que cal dir que el bilingüisme social sempre ha matat les llengües subordinades que no han sabut desempallegar-se’n.

Vull afegir encara que no tenim res contra el castellà, al contrari: amb el castellà formem part d’una mateixa família lingüística, el castellà forma part del nostre patrimoni cultural, portar-lo a la nostra preciosa motxilla lingüística ens permet, per exemple, gaudir d’una altra literatura de manera directa i ens facilita la comunicació amb gent d’alguns països. Però estem radicalment en contra de la imposició de l’espanyol dins el nostre territori i dins dels territoris en què determinats poders l’apliquen com a llengua opressora.

Podríem dir que Vila *branchadelleja* –si em permeteu el mot– a l’hora de posar exemples com els del bengalins del Pakistan o Ucraïna, o quan avisa del perill de “reactància emocional”. Bernat Joan ja va explicar en el seu llibre els casos de normalitzacions reeixides a Europa. Qui vulgui encara les pot estudiar a *Normalitat lingüística i llibertat nacional* (2002). De fet, ja hi ha reactància emocional contra el català i fins i tot autoodi, però serà més i més fort a mesura que disminueixi la força de la comunitat lingüística catalana. L’assassí es fa fort davant la debilitat i la desorientació de la víctima, però s’ho repensa davant la claredat i la fortalesa de la consciència lingüística. No es tracta d’imposar la llengua sinó de fer-la necessària en tots els àmbits d’ús, amb consens social, des del plurilingüisme –no bilingüisme social– amb mètode, de bracet amb la justícia social però amb claredat i sense pors dins una societat democràtica.